

PROVOĐENJE MODIFIKACIJE PONAŠANJA TEHNIKOM ŽETONIRANJA POMOĆU POZITIVNOG POTKREPLJENJA

Maja Vučinić

Centar za odgoj djece i omladine
Karlovac

Originalni znanstveni članak
UDK:376.58

SAŽETAK

Jedan od oblika tretmana djece i omladine s poremećajima u ponašanju i ličnosti u Centru za odgoj djece i omladine u Karlovcu je i poluinstitucionalni tretman.

U toj odgojnoj grupi (postojala je samo jedna) proveden je program modifikacije ponašanja tehnikom žetoniranja, a uz pomoć pozitivnog potkrepljenja.

Budući da su djeca bila izložena vrlo intenzivnom, mnogosatnom, dnevnom tretmanu, obrađeni su podaci nakon jednomjesečnog vrednovanja ponašanja. Varijable su bile grupirane u tri grupe: ponašanje u ustanovi, ponašanje u školi i uključivanje u slobodne aktivnosti izvan škole.

Diskriminativna analiza pokazala je da postoje razlike među varijablama i u odnosu na četiri vremenske točke mjerenja, a da bi one bile još i veće da je bilo više vremenskih točaka mjerenja, veći broj ispitanika te da su skale za vrednovanje ponašanja imale barem pet stupnjeva, a ne samo tri.

UVOD

Jedan od oblika rada s djecom i omladinom s poremećajima u ponašanju i ličnosti u Centru za odgoj djece i omladine u Karlovcu je i poluinstitucionalni tretman.

Taj noviji oblik zaštite nastao je kao logičan slijed potreba za iznalaženjem što efikasnijih oblika resocijalizacije.

Neprestano se susrećemo s određenim brojem djece i omladine kojima je potrebna stanovita pomoć društva jer se njihove poteškoće u jednom trenutku više ne mogu rješavati isključivo unutar porodice ili sredine koja brine (ili ne brine) o djetetu. Međutim, tendencija je da uvijek kada je to moguće dijete ne izdvajamo iz njegove primarne socijalne sredine, već upravo unutar nje i uz pomoć nje pokušavamo riješiti problem. Dakle, jedna od osnovnih karakteristika poluinstitucionalnog tretmana je zadržavanje djeteta u mikrosredini, naravno

onda i samo onda kada nam ta sredina zaista može pružiti pomoć u tretmanu, odnosno kada su socioekonomski, obrazovni status te porodična atmosfera takvi da nije potrebno dijete izdvajati u ustanove specijalizirane za resocijalizaciju. Ako ne poštuju takve kriterije, opravdano je ne očekivati uspješnost tretmana, koji ionako donosi određenu neizvjesnost jer je dijete i dalje izloženo utjecajima s kojima je i startalo u tretman.

U usporedbi sa stacionarnim oblikom tretmana, izbjegava se možda ona uljuškavost djeteta u domskoj atmosferi, sigurnost da je odgajatelj taj koji mora i može riješiti sve probleme, te se nameće potreba vrlo aktivnog učešća samog djeteta u stvaranju relacija porodica—ustanova—dijete. Naravno, pri usporedbi stacionarnog i poluinstitucionalnog oblika tretmana mogli bismo izdvojiti mnoge prednosti kao i nedostatke

jednog i drugog oblika rada, međutim to nije cilj ovog rada.

Osim ostavljanja djeteta u njegovoj primarnoj sredini, poluinstitucionalni tretman nameće neminovno još poneki zahtjev.

Tretmanom se obuhvaćaju djeca i omladina s blažim oblicima poremećaja u ponašanju i ličnosti, poremećajima koji su kraćeg trajanja i blažeg intenziteta, te djeca kod koje iz određenih razloga postoji faktor rizika u smislu ispoljavanja poremećaja u ponašanju, npr. zbog izrazito loših uvjeta življenja, sociopatoloških pojava u porodici i slično, kada se u takvim slučajevima pokušava djelovati preventivno.

Problemi odgojne grupe poluinstitucionalnog tretmana Centra za odgoj Karlovac vezani su prvenstveno uz teškoće učenja, školski neuspjeh, ponašanje u školi, sitne krađe, povremeno izbjivanje iz porodice, te uz loše socioekonomske uvjete porodice.

U pravilu, porodice su još toliko sačuvane da je moguće uspostaviti kontakt i uključiti ih u tretman.

S grupom radi prvenstveno odgajatelj–socijalni pedagog, a u taj rad ukomponirani su individualni i grupni oblici. Boravak djece u ustanovi je svakodnevnan, šest do sedam sati, a osmišljava se putem obaveznih radnih zadataka (učenje, obaveze u grupi i ustanovi), te putem kreativnog provođenja slobodnog vremena (likovno izražavanje, muzička naobrazba koja obuhvaća sviranje pojedinih instrumenata, slušanje glazbe, analiza i sl., sportske igre, društvene igre, izleti, posjete kulturnim zbivanjima u gradu itd.).

Isto tako pokušava se kontrolirati i provođenje vremena kada dijete nije u ustanovi, pa ga uključujemo u razne, ponajviše sportske, sekcije u školama koje polaze ili u gradu.

Naime, kako znamo da se radi o populaciji koja uglavnom stihijski, neorganizirano provodi svoje slobodno vrijeme, jedan od osnovnih ciljeva je organizirati ga, ne dozvoliti lutanje bez cilja, zainteresirati djecu i omladinu za određene sadržaje koje im, naravno, vješto i smišljeno moramo ponuditi.

CILJ

S odgojnom grupom se radi u periodu od 1984. god., dakle pretpostavlja se da je u 1986. god., kada je bio proveden eksperiment, postignuta već određena stabilnost grupe, da su članovi adaptirani na "nametnute" oblike rada, jedni prema drugima, te u odnosu na odgajatelja, kao i da je odgajatelj formirao određeni odnos prema članovima grupe.

Tokom provođenja tretmana, između ostalog, ukazala se i potreba motivirati djecu za individualni i grupni napredak, tim više što se radilo o relativno heterogenoj grupi s pojedincima, "razbijačima" grupe, a uostalom i logičnom nastojanju odgajatelja u cilju poboljšanja statusa grupe.

Stoga je razrađen i proveden program modifikacije ponašanja tehnikom žetoniranja i, kao što ćemo kasnije vidjeti, obrađeni su podaci koji su dobiveni nakon prvog mjeseca provođenja eksperimenta.

Postavilo se pitanje da li program modifikacije ponašanja primjenom tehnike žetoniranja utječe na promjenu ponašanja kod djece obuhvaćene poluinstitucionalnim tretmanom (npr. da li za dijete koje boravi u svojoj porodici dobivanje nagrade uopće nešto znači, kada ono možda ponekad dobije poklon i od svojih roditelja, za razliku od recimo, domskog djeteta koje možda niti nema roditelja pa niti mogućnosti da od njega nešto dobije).

HIPOTEZA/H₁

Pretpostavka je bila da će zamišljeni program modifikacije ponašanja, uz pomoć pozitivnog potkrepljenja, djelovati na promjenu ponašanja u pozitivnom smislu.

Naravno bilo je potrebno pridržavati se aspekata opravdanosti modifikacije (N. Anić, D. Ilić–Supek, Praktikum iz Bihevior terapije, Društvo psihologa SRH, Zagreb, 1984), a to su da odstupanje ponašanja mora biti dobro uočljivo da bi se moglo opažati, da osoba kojoj želimo promijeniti ponašanje mora biti motivirana za to, da postupak mora biti primjeren, da postoji dobra suradnja osobe i onoga tko provodi tretman, da postoji dosljednost i istrajnost u provođenju dogovorenih postupaka te, naravno, da terapeut posjeduje određeno znanje, vještinu te osobine ličnosti. Sam temelj modifikacije ponašanja je eksperimentalan rad koji se bavi odnosom promjene u reakcijama subjekta (Ullman i Krasner, 1965).

Budući da mnogi autori smatraju kako prilikom prikupljanja podataka trebamo promatrati više područja, kao npr. porodicu, školu, slobodno vrijeme i sl., to je i činjeno.

METODE RADA

Za ovaj eksperiment nije konstruiran nikakav poseban instrument, a podaci su prikupljeni iskućivo na osnovi promatranja.

Ukratko ću opisati postupak vrednovanja ponašanja članova grupe.

Odgajatelj—medijator tretmana je djeci—ispitanicima objasnio postupak procjene ponašanja koja će se posebno pratiti i vrednovati žetonima (zelenim, žutim i crvenim). Zelena boja označava prihvatljivo ponašanje, žuta donekle prihvatljivo, a crvena neprihvatljivo ponašanje. Procjenjivalo se ponašanje u ustanovi, školi, te kreativno provođenje slobodnog vremena izvan ustanove.

Žetonirani su slijedeći elementi ponašanja:

PONAŠANJE U USTANOVU

Osobna higijena	jako uredan	uredan	neuredan
Održavanje čistoće	sve	djelom.	ništa
Izvršenje zaduženja	obavlja	djelom.	ne obavlja
Zalaganje u učenju	ističe se	zadovolj.	ne zadovoljava
Uključ. u sl. aktiv.	aktivan	djelom.	neaktivan
Odnos unutar grupe	drug	promatr.	razbijač
Ponašanje kod obroka	kulturan		nekulturan
Ponaš. prema osoblju	pristojan		drzak
Čuvanje inventara	čuva		uništava
Redovitost dolazaka	redovan		izostaje

PONAŠANJE U ŠKOLI

Pohađanje nastave	redovno		neredovito
Školski uspjeh	dobar loš		loš
Nošenje pribora	nosi		nemaran
Vladanje	ističe se zadovolj.		loše

ORGANIZIRANA AK. VAN USTANOVE

Urednost pohađanja	uključ.	ponekad	nije uključen
--------------------	---------	---------	---------------

Žetoniranje je bilo tjedno, za svakog učenika posebno, a provodila ga je grupa zajedno s odgajateljem. Tjedni žeton praćenja ponašanja rezultat je svakodnevnog, intenzivnog, mnogosatnog praćenja, a bilježio se javno, na pano, za svakog šticećenika. Na taj način znalo se tko je uspio prikupiti najviše zelenih žetona.

Nakon četiri tjedna, odnosno mjesec dana, proglašen je najbolji član grupe, te drugi i treći za taj mjesec. Njihova imena su cijeli mjesec počasnno stajala na panou. Osim socijalnog potkrepljenja, najbolji su dobili primjerene nagrade: knjigu, odjevni predmet, školsku pernicu. Na ovaj način svako dijete je moglo uspoređivati svoje ponašanje s drugim članovima u grupi, a odgajatelj je mogao pratiti individualni napredak, kao i napredak grupe. Može se spomenuti da je napravljeno i sociometrijsko ispitivanje kako bi se pratila struktura grupe tijekom provođenja modifikacije ponašanja.

Isto tako, nakon određenog vremena članovi grupe su anketirani u cilju spoznaje odgajatelja o tome kakvo je značenje žetoniranja i nagrađivanja za promjenu ponašanja ispitanika. Svi članovi grupe prihvatili su žetoniranje, a njihovi odgovori bili su sljedeći: volim "točkice" jer mislim da se moram popraviti, volim biti dobar, svi se uz te "točkice" nekako popravljaju, koriste nam za ponašanje, vidim kako se ja zalažem, volim da budem dobar itd.

UZORAK ISPITANIKA

Prije obuhvaćanja poluinstitucionalnim tretmanom sva djeca su timski dijagnostički obrađena.

Grupa je zajedno živjela prethodnu školsku godinu i time su savladani adaptacijski problemi.

Izgrađeni su relativno dobri emocionalni odnosi unutar grupe te na relaciji odgajatelj–dijete. Budući da je stvorena situacija međusobnog povjerenja i razumijevanja, odgajatelj je mogao preuzeti ulogu medijatora u programu modifikacije ponašanja.

Programom modifikacije ponašanja bilo je obuhvaćeno šesnaestoro djece, trinaest dječaka i tri djevojčice. Međutim, sedmero je bilo konstantno u grupi, a ostali su uključivani u tretman ili im je tretman prekidano, pa su i obrađeni podaci samo za sedmero djece.

Dobna struktura je bila ovakva:

Godine	N
11–12	3
14–15	2
16	2

S obzirom na intelektualno funkcioniranje:

Natprosječni	1
Prosječni	4
Ispotprosječni	1
Retardirani	1

Kod sve djece dijagnosticirane su teškoće učenja. Kod troje djece prisutne su teškoće u čitanju i pisanju, zatim nerazvijenost radnih navika, te teškoće koncentracije, hiperaktivnost, kod jednog djeteta laka MR.

Osim teškoća učenja, kod njih šestoro prisutne su i smetnje ponašanja (sitne krađe, skitnja, agresivnost, laž).

Kod jednog djeteta dijagnosticiran je neurotski razvoj ličnosti, a u jednom slučaju MCD.

Gotovo kod sve djece, između ostalog, mogla se konstatirati i odgojna zapuštenost.

S obzirom na strukturu porodice ispitanika:

Potpuna	3
Okrnjena	3
Starateljstvo	1

Ako se promatraju potpune i okrnjene porodice, u četiri slučaja je prisutan alkoholizam.

Stambeni uvjeti samo u jednom slučaju ne zadovoljavaju. S obzirom na zaposlenost, kod potpunih porodica u jednom slučaju ne radi niti jedan roditelj, u jednom slučaju samo jedan, a u jednom slučaju oba roditelja.

Kod okrnjenih porodica u sva tri slučaja roditelj radi, a u slučaju starateljstva staratelj također radi.

Možemo samo ukratko zaključiti da je socioekonomski status porodica uglavnom dobar, iako je u većini prisutna patologija, i to alkoholizam, uz činjenicu da se u nekoliko slučajeva roditelji nalaze na liječenju.

UZORAK VARIJABLI

Kao što je već ranije bilo vidljivo, varijable su grupirane u tri osnovne grupe: ustanova, škola, slobodno vrijeme. Unutar prve grupe bile su sljedeće varijable: osobna higijena, održavanje čistoće, izvršenje zaduženja, zalaganje u učenju, uključivanje u slobodne aktivnosti, odnosi unutar grupe, ponašanje kod obroka, ponašanje prema osoblju, čuvanje inventara, dolaženje u boravak.

Unutar druge grupe bile su zastupljene sljedeće varijable: pohađanje nastave, školski uspjeh, nošenje pribora, vladanje, a unutar treće grupe: urednost pohađanja slobodnih aktivnosti.

METODA OBRADE PODATAKA

Podaci su obrađeni jednostavnom diskriminativnom analizom SDA (Štalec, Momić, 1984).

Interkorelacije varijabli

	V-01	V-02	V-03	V-04	V-05	V-06	V-07	V-08	V-09	V-10
V-01	1.00	.45	.54	.40	.37	.38	.62	.12	.43	.12
V-02	.45	1.00	.81	.42	.71	.46	.49	.42	.71	.42
V-03	.54	.81	1.00	.54	.88	.54	.56	.52	.78	.52
V-04	.40	.42	.54	1.00	.54	.56	.54	.49	.57	.49
V-05	.37	.71	.88	.54	1.00	.40	.56	.52	.78	.52
V-06	.38	.46	.54	.56	.40	1.00	.58	.68	.50	.68
V-07	.62	.49	.56	.54	.56	.58	1.00	.41	.65	.41
V-08	.12	.42	.52	.49	.52	.68	.41	1.00	.74	1.00
V-09	.43	.71	.78	.57	.78	.50	.65	.74	1.00	.74
V-10	.12	.42	.52	.49	.52	.68	.41	1.00	.74	1.00
V-11	.17	.37	.55	.42	.41	.21	.15	.27	.48	.27
V-12	.47	.12	.31	.44	.31	.25	.37	.02	.26	.24
V-13	.18	.49	.70	.53	.70	.35	.39	.30	.52	.30
V-14	.13	.25	.42	.63	.42	.39	.32	.38	.41	.38
V-15	.31	.38	.63	.57	.63	.35	.61	.30	.52	.27
V-16	.25	.41	.67	.69	.67	.63	.58	.68	.70	.68

Interkorelacije varijabli

	V-11	V-12	V-13	V-14	V-15	V-16
V-01	.17	.47	.18	.13	.31	.25
V-02	.37	.12	.49	.25	.38	.41
V-03	.55	.31	.70	.42	.63	.67
V-04	.42	.44	.53	.63	.57	.69
V-05	.41	.31	.70	.42	.63	.67
V-06	.21	.25	.35	.39	.35	.63
V-07	.15	.37	.39	.32	.61	.58
V-08	.27	.02	.30	.38	.27	.68
V-09	.48	.26	.52	.41	.52	.70
V-10	.27	.02	.30	.38	.27	.68
V-11	1.00	.48	.73	.73	.70	.69
V-12	.48	1.00	.50	.52	.62	.50
V-13	.73	.50	1.00	.74	.84	.73
V-14	.73	.52	.74	1.00	.74	.75
V-15	.70	.62	.84	.74	1.00	.85
V-16	.69	.50	.73	.75	.85	1.00

Diskriminativne funkcije su određene po metodi glavnih komponenata (Hotelling). Zadržana je samo prva diskriminativna funkcija koja sadrži suštinu razlika među varijablama u četiri vremenske točke. Univarijantna analiza je pokazala da ne postoje statistički značajne razlike među varijablama. Prva diskriminativna funkcija je svejedno analizirana jer se ne radi o četiri nezavisne grupe ispitanika već se radi o četiri mjerenja na istoj grupi ispitanika te je, prema tome, prva diskriminativna funkcija indikator promjena u promatranom vremenskom periodu. Očigledno je vremenski interval od tjedan dana prekratak da bi se pod utjecajem tretmana manifestirale značajnije promjene.

Ova matrica korelacija pokazuje povezanost varijabli, ono što varijable mjere i promjene tih varijabli. One varijable koje imaju visoke korelacije, kao npr. V-02 i V-03, "održavanje čistoće u ustanovi" i

"izvršenje zaduženja", one idu zajedno i njihove promjene su slične, odnosno oscilacije u vremenu su iste.

VARIJABLE:

- V-01 osobna higijena
- V-02 održavanje čistoće u ust.
- V-03 izvršenje zaduženja
- V-04 zalaganje u učenju
- V-05 uključ. u sl. ak.
- V-06 odnosi unutar grupe
- V-07 ponašanje kod obroka
- V-08 ponašanje prema osoblju
- V-09 čuvanje inventara
- V-10 dolaženje u boravak
- V-11 pohađanje nastave
- V-12 školski uspjeh
- V-13 nošenje školskog pribora
- V-14 vladanje
- V-15 urednost pohađanja sl. ak. van ustanove
- V-16 tjedni žeton

KOMUNALITET HOTELLING (1 FAKTOR)	V-11	.24	
V-01	.40	V-12	.06
V-02	.21	V-13	.23
V-03	.39	V-14	.23
V-04	.34	V-15	.30
V-05	.34	V-16	.29
V-06	.00		
V-07	.34		
V-08	.07		
V-09	.37		
V-10	.07		
V-11	.22		
V-12	.01		
V-13	.20		
V-14	.20		
V-15	.36		
V-16	.33		

Možemo uočiti da je visoki komunalitet u V-01, V-03, V-05, V-09, V-015 i V-016.

U V-06 uopće nema komunaliteta, što znači da ta varijabla uopće nije uključena u zajednički produkt mjerenja, odnosno ta varijabla ne participira u onome što predstavlja 1. glavna komponenta ili V-06, "odnosi unutar grupe", nema ništa zajedničkog s drugim varijablama.

U prvoj komponenti ima dosta efekata promjena, tj. u toj komponenti su dosta sadržane oscilacije.

DISCRIMINANT COEFICIENTS

	FAC 1
V-01	.32
V-02	.23
V-03	.32
V-04	.30
V-05	.30
V-06	.01
V-07	.30
V-08	.13
V-09	.31
V-10	.13

Ova tablica je indikator promjena onog svojstva koje mjerimo, ona prikazuje koliko se varijabla mijenja ili ne mijenja u vremenu. Varijable koje imaju veću vrijednost (V-01, V-03, V-05, V-09, V-15 i V-16) one se više mijenjaju u vremenu.

GROUP CENTROIDS ON DISCRIMINANT FUNCITONS

	FAC 1
PRVAT	-.18
DRUGT	1.40
TRECT	-1.35
ČETVT	.14

Ova tablica prikazuje centroide grupa, odnosno vremenskih točaka.

UZORAK DISKRIMINATIVNOG FAKTORA

	FAC 1
V-01	.54
V-02	.70
V-03	.88
V-04	.75
V-05	.84
V-06	.62
V-07	.72
V-08	.62
V-09	.85
V-10	.62
V-11	.66
V-12	.52
V-13	.79
V-14	.69
V-15	.82
V-16	.88

U ovoj tablici sadržana je suština promjena koje su se dogodile u vremenskim točkama mjerenja, ali gledajući i ono što te varijable mjere.

Ovdje su diskriminirani ispitanici i u odnosu na četiri vremenske točke mjerenja i u odnosu na razlike kada se promatraju varijable. Što varijabla ima veći koeficijent, npr. V-03 (izvršenje zaduženja), znači više i ispituje "to" (izvršenje zaduženja).

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Univarijatna analiza pokazala je da ne postoje statistički značajne promjene, međutim, kasnije analiza preko prve glavne komponente promjena u četiri vremenske točke pokazuje da ipak postoje neke promjene u varijablama koje je vrijedno analizirati.

ZAKLJUČAK

Predpostavka je bila da će program modifikacije ponašanja pomoću pozitivnog potkrepljenja, tehnikom žetoniranja, utjecati na promjenu ponašanja odgajanika.

Na osnovi podataka prikupljenih u prvom mjesecu provođenja programa, mjerenih u četiri vremenske točke, može se zaključiti da bi promjene u varijablama bile značajnije i veće da je bilo više vremenskih točaka mjerenja, dakle bilo ih je premalo, zatim bilo je premalo ispitanika, a uočen je i problem vrednovanja jer je skala vrednovanja ponašanja imala samo tri stupnja. Možemo zaključiti da bi skala trebala imati barem pet stupnjeva vrednovanja, te da bi se ponašanje trebalo vrednovati u odnosu na prijašnje stanje. Dakle, svako vrednovanje u određenoj vremenskoj točki bilo bi u odnosu na onu prethodnu vremensku točku.

Možda bi netko postavio pitanje zašto se uspješnost tretmana promatrala već nakon jednog mjeseca kada je dobro poznato da se na području pedagoških problema u tako malom vremenskom periodu malo može postići.

Polazilo se od toga da su djeca u toku tih mjesec dana bila izložena veoma intenzivnom tretmanu šest do sedam sati dnevno u ustanovi, te još toliko u školama, jer su znali da se temeljitije no obično procjenjuje njihovo ponašanje i u tim ustanovama. Naime, nastavnici su bili zamoljeni da na određene učenike obrate nešto veću pažnju s ciljem registriranja onih segmenata ponašanja koji su bili vrednovani.

Iako je to zaista kratak period, zbog intenzivnog tretmana, na nekim područjima se ipak nešto može postići.

Mišljenja sam, međutim, da takvi ili slični pokušaji u samom praktičnom radu s djecom i omladinom s poremećajima u ponašanju i ličnosti kojom se bavimo sadrže još jednu komponentu vrijednosti koja se ne bi smjela zanemariti, a to je učiti na vlastitim pokušajima i pogreškama, otkrivati određene rezultate ili osvjetljavati probleme o kojima se u početku nekog rada uopće ne razmišlja. Samo na taj način direktnog upuštanja u konkretne radnje može se spoznati niz poteškoća kao npr. koliko je ustvari teško bilježiti nečije ponašanje isključivo na osnovi promatranja, kada je takva procjena opterećena subjektivnim faktorima, kada odgajatelj, ma koliko to želio izbjeći, ima miljenike, kao i "one druge", kada to isto imaju i članovi odgojne grupe, kada je ta procjena podložna, čini mi se, čak i trenutnom raspoloženju, kao i čitav niz drugih zamki koje očekuju procjenjivača i često ga stavljaju u nedoumicu kako reagirati.

Kako zaista realno procijeniti nečije stanje i objektivno konstatirati da nešto što za pojedino dijete znači neuspjeh, istovremeno za neko drugo dijete predstavlja ogroman napredak. Da zaključimo: iako se radi o kratkom periodu, podaci ipak pokazuju da je primijenjena metoda opravdana za uočavanje pomaka u tretmanu, naravno pod pretpostavkom da se poštuju kriteriji o kojima je ranije bilo riječi, a do kojih se došlo nakon analize podataka, te da se u budućem radu onih koji se bave istim ili sličnim problemima ne bi ponavljale iste greške.

LITERATURA

1. Praktikum iz biheviorn terapije, Društvo psihologa SRH, Zagreb, 1984.
2. PIZZAT, F.J.: Behavior modification in residential treatment for children. Gannon College Erie, Pennsylvania, Behavioral Publications, New York.

BEHAVIOUR MODIFICATION BY THE APPLICATION OF POSITIVE REINFORCEMENT WITH THE HELP OF TOKEN ECONOMY

Summary

The semi-institutional treatment model of children and youth with behaviour disorders is one among the others ones which are applied in the Center for the education of children and youth in Karlovac (SR Croatia).

In the semi-institutional group (N = 7) behaviour modification program including positive reinforcement by the token economy was realised. Since the subjects were exposed to the very intensive daily treatment including many hours per day, the data of the success were elaborated after one month evaluation period of the behaviour. The variables of behaviour were divided in the three groups: 1. behaviour in the institution; 2. behaviour in school, and 3. behaviour in the free-activities outside of school.

Discriminant analysis was performed and the results showed that the differences among the groups of variables and among the four points of measurements in time dimension were significant. Probably, these differences had been more expressed if the measurement points in time dimension would have been more numerous and if the behaviour evaluation scales would have had five degrees of evaluation instead of only three ones.